

ZŠ a MŠ Proseč

Základní škola a mateřská škola Proseč

Rybenská 260, 539 44 Proseč u Skutče, IČO: 75018772
tel.: 469321291, www.zsprosec.cz, email: skola@zsprosec.cz

PLÁN TŘÍDNICKÉ PRÁCE

ZŠ - 2015 / 2016

OBSAH

1. SMYSL TŘÍDNICKÉ PRÁCE	3
2. ZPŮSOB VEDENÍ TŘÍDNICKÝCH HODIN	3
3. VÝBĚR TÉMAT TŘÍDNICKÝCH HODIN	3
4. MOŽNÉ ČINNOSTI, NÁPLŇ TŘÍDNICKÝCH HODIN	4
5. STRUKTURA TŘÍDNICKÉ HODINY	5
6. ZÁKLADNÍ METODY POUŽITELNÉ BĚHEM TŘÍDNICKÝCH HODIN	6
7. MOŽNÉ ROZVRŽENÍ TÉMAT BĚHEM ŠKOLNÍHO ROKU	7
8. POSTUP PŘI ŘEŠENÍ AKTUÁLNÍCH PROBLÉMŮ TŘÍDY.....	8

1. SMYSL TŘÍDNICKÉ PRÁCE

Třídnické hodiny poskytují jedinečnou možnost pravidelné práce **se vztahy** uvnitř třídy.

Velký smysl vidíme ve **využití třídnických hodin** pro řešení **aktuálních problémů** třídy.

Necháme-li žáky **pravidelně sdělovat**, co se jim **ve třídě líbí a co ne**, vede to k tomu, že se podaří podchytit a často i vyřešit řadu problémů, které jinak často přerostou do takřka neřešitelných rozměrů.

2. ZPŮSOB VEDENÍ TŘÍDNICKÝCH HODIN

Náš přístup je postaven na třech základních zásadách:

1. **INTERAKTIVITA** (Zapojení žáků do činností)
2. **PROPOJENOST SE ŽIVOTEM ŽÁKŮ** (Reagování na aktuální potřeby a problémy třídy a žáků, společné formulování praktických závěrů použitelných v životě žáků/třídy).
3. **PROVÁZEJÍCÍ ZPŮSOB VEDENÍ TŘÍDNICKÝCH HODIN** (Učitel zde má především roli „usměrňovače“ činností nikoli „odborníka na správné řešení“).

3. VÝBĚR TÉMAT TŘÍDNICKÝCH HODIN

Jednou z hlavních zásad práce v třídnických hodinách je **propojenost se životem žáků** uvnitř třídy. Učitel by měl **vybírat** témata třídnických hodin na základě **pozorování žáků** a jejich reálných problémů a vyzývat žáky, aby sami sdělovali, čím by se chtěli zabývat. Pokud téma vybere učitel, měl by ho uvést tak, aby si ho žáci **propojili se svými dosavadními zkušenostmi** (**viz. str. 13 a 17 -> Michal Dubec: Třídnické hodiny, ODYSSEA PRAHA**)

Učitel by si měl každé téma třídnické hodiny **předem připravit** – zvolit **téma**, vybrat vhodnou **metodu i aktivitu** k jeho naplnění (vždy závisí na konkrétní situaci ve třídě, na věku žáků, počtu žáků atd. – **viz. dále kapitoly 7 a 8**)

Např. **na začátku školního roku** jsou vhodné **aktivity seznamovací** (při příchodu nových žáků), aktivity na podporu vztahů mezi žáky, **aktivity na práci s pravidly** – **viz. kapitola 7** a dále popis aktivit.

V průběhu školního roku pak aktivity na **utváření identity třídy, na aktivní přístup k životu třídy, na řešení záležitostí ve třídě, na uzavírání zkušeností** – **viz. kapitola 7** a popis aktivit.

Je dobré také nezapomínat a zařazovat i **aktivity na pobavení třídy** (**viz. str. 27 -> Michal Dubec: Třídnické hodiny, ODYSSEA PRAHA**)

Učitel by si **měl osvojit** některé **techniky**, které se dají použít např. při plánování společných činností, při řešení konfliktů v rámci skupiny apod. Ale měl by mít většinou jen **provázející roli** a nespěchat s nabízením vlastního řešení.

Metody osobnostní a sociální výchovy pro třídnické hodiny viz také na www.odyssea.cz.

Číslo kapitol a stran v následujících tabulkách odpovídají knize Michal Dubec: Třídnické hodiny, ODYSSEA PRAHA.

4. MOŽNÉ ČINNOSTI, NÁPLŇ TŘÍDNICKÝCH HODIN

Typy činností, kterým se lze věnovat v rámci třídnických hodin		Ve spodním řádku tabulky naleznete metody, které jsou pro daný typ (sloupec) činnosti nejvíce použitelné					
Pod každým z těchto typů následuje řada příkladů		Práce s pravidly a řešení aktuálních problémů třídy	Práce se vztahy ve třídě	Rozvoj specifických dovedností	Tvorbě vlastních projektů jednotlivých žáků v rámci školy i mimo ni	Specifická prevence	Diagnostika ve třídě
Rešení provozních záležitostí	Seznámení a stmelování	Práce s pravidly a řešení aktuálních problémů třídy	Práce se vztahy ve třídě	Rozvoj specifických dovedností	Tvorbě vlastních projektů jednotlivých žáků v rámci školy i mimo ni	Specifická prevence	Diagnostika ve třídě
<ul style="list-style-type: none"> školní akce a příprava na ně 	<ul style="list-style-type: none"> v nově vzniklém kolektivu 	<ul style="list-style-type: none"> Společné stanovování základních pravidel chování ve třídě a škole (viz kapitola 10.3 a 10.4) 	<ul style="list-style-type: none"> pravidelná sonda do "vztahů ve třídě" intervence do vztahů ve třídě, na základě konkrétní situace, která proběhla, či na základě výsledků sondy do "vztahů" 	<ul style="list-style-type: none"> Například dovednosti v oblastech: <ul style="list-style-type: none"> spolupráce 	<ul style="list-style-type: none"> žáci jsou podporováni ve formulaci vlastních cílů a práci na vlastních "projektech" 	<ul style="list-style-type: none"> škikany - viz metodika kurzu: Prevence Šikany 	<ul style="list-style-type: none"> vztahů
<ul style="list-style-type: none"> seznamování žáků s novými opatřeními ve škole 	<ul style="list-style-type: none"> s novým žákem 	<ul style="list-style-type: none"> Společné řešení porušování pravidel třídy a školy (viz kapitola 10.3 a 10.4) 		<ul style="list-style-type: none"> tolerance 	<ul style="list-style-type: none"> příprava různých vystoupení pro školu ... 	<ul style="list-style-type: none"> závislosti - viz metodika kurzu: Prevence Závislosti 	<ul style="list-style-type: none"> klimatu
<ul style="list-style-type: none"> informace ze školního parlamentu 	<ul style="list-style-type: none"> s ostatními učiteli 	<ul style="list-style-type: none"> Řešení situací, do kterých se třída během roku dostane, například: <ul style="list-style-type: none"> utekli jsme z odpoledního vyučování Pepa rozbil hodiny pan učitel Vohrábko je nespravedlivý 		<ul style="list-style-type: none"> studijní dovednosti 	<ul style="list-style-type: none"> plnění zadání ze školního parlamentu 		<ul style="list-style-type: none"> rozvoje specifické dovednosti žáků <ul style="list-style-type: none"> vnímání vlastního pokroku v rozvoji nějaké dovednosti
				<ul style="list-style-type: none"> seberegulace mezilidské vztahy 	<ul style="list-style-type: none"> školní hra volba povolání 		<ul style="list-style-type: none"> stádia vývoje třídy stádia řešení specifického problému třídy
				<ul style="list-style-type: none"> odpovědnost 	<ul style="list-style-type: none"> Plánování společných činností třídní výlet společná návštěva kina společná oslava 		<ul style="list-style-type: none"> stádia, ve kterém se nacházíme na cestě ke společnému výsledku (projekt)
							<ul style="list-style-type: none"> vnímání školy vnímání práce jednotlivých učitelů
Použitelné metody	Nejčastěji frontální výklad	Viz: Aktivity pro jednotlivé kroky postupu řešení aktuálních problémů ve třídě. Dále: Boalovské divadlo a Praní prádla	Viz: Aktivity spojené s tématy třídnických hodin	Prakticky kterákoli z níže uváděných metod	Prakticky kterákoli z níže uváděných metod	Boalovské divadlo, Praní prádla	Myšlenková mapa; Brainstorming; Řeka; Myslí si že ano, Myslí si že ne

5. STRUKTURA TŘÍDNICKÉ HODINY

Část hodiny	Smysl dané části hodiny	Použitelné aktivity /hry/ (Podrobný popis viz. Zásobník aktivit – Úvodní aktivity)
Úvodní aktivita (hra).	Smyslem těchto aktivit je žáky zklidnit, nebo naopak probudit a naladit na další práci.	<p><i>Zklidňující aktivity:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Poslouchání zvuků ticha • Hledání budíku • Hádání zvuků • Linie dechu v sobě <p><i>Aktivizující hry:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Dostihy • Déšť • Dýchání • Potlesk <p><i>Způsoby zcitlivění žáků na téma, kterým se chceme zabývat:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Jaké s tím mám zkušenosti • Sbíрка toho, co víme • Scénka • Provokace • Myšlenková mapa • Kdybychom to neměli ...
<p>Aktivita spojená s tématem hodiny:</p> <ul style="list-style-type: none"> • řešení provozních záležitostí • seznámení se stmelování • práce s pravidly a řešení aktuálních problémů třídy • práce se vztahy ve třídě • rozvoj specifických dovedností • tvorba vlastních projektů • specifická prevence • diagnostika ve třídě • zábava 	Cílem této aktivity může být zprostředkovat žákům prožitky, které umožňují získání nových zkušeností. Často se přitom jedná o prožitky, které žáci jinde nemají příležitost získat.	Aktivity pro jednotlivá témata hodin uvedená v odřádkách v levém sloupci. (Podrobný popis viz Zásobník aktivit – Aktivity spojené s tématy třídnických hodin)
Uzavření hodiny.	Význam této části spočívá v upevnění získaných zkušeností a vyjádření toho, co žákům daná hodina „dala“.	<ul style="list-style-type: none"> • Reflexe – viz Zásobník aktivit – Univerzálně použitelné metody.

6. ZÁKLADNÍ METODY POUŽITELNÉ BĚHEM TŘÍDNICKÝCH HODIN

Jednotlivé metody	Stručná charakteristika metody
Reflexe (techniky reflexe) str. 50	Žáci zpracují svoji zkušenost tím, že ji pojmenují, případně z ní vyvodí závěry pro svoji další činnost /život/.
Myšlenková mapa 1. Klasické provedení str. 53 2. Lísteková str. 55	Žáci si strukturovaně uspořádají své myšlenky podobným způsobem, jako je mají uloženy v hlavě.
Brainstorming str. 57	Žáci dají dohromady co nejvíce nápadů na řešení nějakého problému a potom z nich vyberou.
Řeka str. 61	Žáci diskutují o svých myšlenkách a postojích k vybranému tématu a moderují skupinovou diskusi, jejímž cílem je shodnout se na společných stanoviscích, která vyhovují všem.
Burza vzájemné pomoci str. 64	Žáci zformulují, s čím by chtěli případně pomoci. Dále si navzájem pomohou, v čem potřebují.
Boalovské divadlo fórum str. 66	Žáci si v modelových situacích vyzkoušejí řešení problematických situací, do kterých se dostávají.
Volné psaní str. 70	Žáci si vybaví souvislosti mezi probíraným tématem a svojí zkušeností, nebo vyjádří svůj názor na nějaké téma, popř. shrnou svými slovy, co se dozvěděli nového.
Myslím si že ano, myslím, si že ne str. 73	Žáci diskutují o svých stanoviscích k vybraným problémům bez popírání toho, jak se na věci dívají druzí.
Hraní rolí str. 77	Žáci si zkoušejí různé způsoby chování v řadě situací.

7. MOŽNÉ ROZVRŽENÍ TÉMAT BĚHEM ŠKOLNÍHO ROKU

Jednotlivá témata	Aktivity pro tato témata (Podrobný popis viz. Zásobník aktivit)
I. Seznamovací hry – podpora vztahů mezi žáky a mezi pedagogem a třídou	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Vizitka ▪ Co o tobě vím? ▪ Můj erb ▪ Hra na jména
II. Aktivity na práci s pravidly školy	Viz lekce OSV 7.1
III. Aktivity na tvorbu pravidel třídy - propojení s profilací třídy!!!+ postupy při jejich porušování	Viz lekce OSV 7.1
IV. Aktivity na aktivní přístup k životu ve třídě	Viz lekce OSV 5.2
V. Aktivity na utváření „identity“ třídy (profilace, nikoli izolace třídy)	Tyto aktivity budou zveřejněny ve finální verzi této metodiky – září 2007 .
VI. Aktivity pro rozvoj vztahů ve třídě	<ul style="list-style-type: none"> ▪ V čem jsme stejní a v čem jiní ▪ Zrcadlo ▪ Chlapci a děvčata ▪ Listy na zádech ▪ Místa po pravici ▪ Bodlák a růže
VII. Aktivity na řešení záležitostí ve třídě	Viz Zásobník aktivit – Aktivity pro jednotlivé kroky postupu řešení aktuálních problémů ve třídě
VIII. Aktivity na uzavírání nějaké zkušenosti	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Barevná škála ▪ Palec vzhůru ▪ Ruce mluví ▪ Jedním slovem ▪ Mé místo ▪ Horká židle ▪ Diagram ▪ Výraz obličeje ▪ Úvodník ▪ Trh pocitů ▪ Největší zážitek ▪ Povídání
IX. Aktivity s cílem pobavit	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Klíče ▪ Hledání pokladu ▪ Kresba jednou tužkou ▪ Národní obrození ▪ O zlatou rybkou ▪ Intuice, šestý smysl

8. POSTUP PŘI ŘEŠENÍ AKTUÁLNÍCH PROBLÉMŮ TŘÍDY

Jednotlivé kroky průběhu hodiny věnované řešení aktuálních problémů ve třídě.	Metody použitelné při realizaci těchto kroků (Konkrétní popis zde uvedených metod viz Aktivity pro jednotlivé kroky postupu řešení aktuálních problémů ve třídě).
A. Definování toho, co bychom mohli společně řešit (návrhy jednotlivců, třídy i učitele).	a.1. Trh situací a.2. Burza problémů a.3. Kouzelný proutek a.4. Všiml jsem si, že ...
B. Sběr nápadů na řešení konkrétní věci /problému/.	b.1. Brainstorming b.2. Části b.3. Kolotoč
C. Výběr řešení.	c.1. Hlasování c.2. Stanovení měřítek výběru c.3. Galerie - vyvěšení nápadů a bodování c.4. Advokáti c.5. Lavina
D. Podpora skutečného fungování dohodnutého řešení /pravidla/.	Aktivita zařaditelná ihned po výběru řešení daného problému: d.1. Chceme, aby nám to fungovalo <i>U dále uvedených aktivit proběhne pouze sdělení učitele, kdy se třída opět setká. Na tomto setkání potom dostanou všichni příležitost vyjádřit se k tomu, jak vnímají fungování daného řešení /pravidla/, které si dříve vybrali.</i> Aktivita zařaditelná po uplynutí 7-14 dní od řešení daného problému: d.2. Jak nám to funguje d.3. Oceňuji a upozorňuji

V Proseči dne 12. 10. 2015

.....
 PaedDr. Hana Mrkosová,
 školní metodik prevence

.....
 Mgr. Josef Roušar,
 ředitel ZŠ a MŠ Proseč